

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор _____ Савченко М. І.
_____ 2018
М.П.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

(з додатками)

ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ №132 міста Києва

НА 2018-2019 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Навчальні плани :

1 –х класів

2 - 4-х класів

5 - 9-х класів

10 - х класів

11- х класів

Схвалено
на засіданні педагогічної ради
(протокол №8 від 12 червня 2018)

Освітня програма школи I ступеня (1 клас)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи I ступеня (1 клас) розроблена на виконання статті 33 Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

У 2018-2019 навчальному році освітній процес у 1-х класах школи здійснюватиметься в умовах Концепції Нової української школи. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Освітню програму школи I-III ступенів №132 міста Києва на 2018/2019 навчальний рік складено для **1-го класу** за рішенням педагогічної ради № 8 від 12.06.2018р. та наказу по школі № 213 від 18.06.2018р. на основі **Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я.**, яка складена відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 та затверджена наказом МОН від 21.03.2018р. № 268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 класів загальної середньої освіти».

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-х класів школи складає 805 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (Додаток 1).

Навчальний план у 1 класі передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Освітня галузь «Мовно-літературна», зокрема «Українська мова і література», з урахуванням вікових особливостей учнів у 1 класі реалізується через інтегрований курс «Навчання грамоти». Для збереження синхронності у вивченні читання і письма та для підсилення вивчення предмета «Навчання грамоти» використано 1 годину з варіативної складової (0,5 год/тиждень для навчання читання і 0,5 год/тиждень для навчання письма). Таким чином розподілено по 4 години/тиждень на навчання читання і 4 години/тиждень на навчання письма, всього 8 год/тиждень (280 год/тиждень). У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми вчителі здійснюватимуть самостійно та робитимуть відповідні записи з предмета «Навчання грамоти» у календарному плані, який погоджується заступником директора з навчально-виховної роботи та затверджується директором. Відповідно проведені уроки педагоги зазначатимуть у частині класного журналу, відведеного для «Навчання грамоти». У Класному журналі предмет «Навчання грамоти» фіксувати як інтегрований курс на одній сторінці для уроків читання і письма.

Освітня галузь «Іншомовна освіта» вивчається як окремий предмет «Англійська мова» 2 години/тиждень, яка забезпечує виконання завдань мовно-літературної освітньої галузі, що стосується іншомовної освіти і не передбачає інтегрування в інші освітні галузі. Учителям початкових класів і англійської мови рекомендовано узгоджувати соціокультурну тематику уроків, передбачати використання на уроках іноземної мови мовних знань, отриманих на уроках «Навчання грамоти».

Освітню галузь «Математична» передбачено вивчення окремого предмета «Математика». Для відпрацювання навчальних умінь учнів як складової математичної компетенції відводиться 4 окремих уроки на тиждень.

Зміст освітніх галузей «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» представлено в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Час на його вивчення у 1 класі компонується таким чином: 2 години/тиждень – на природничу, 0,5 годин – на соціальну і

здоров'язбережувальну, 0,5 годин – на громадянську та історичну галузь. У Класному журналі освітні галузі «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» будуть записуватися на одній сторінці предмету «Я досліджую світ».

Зазначені освітні галузі будуть реалізовуватись в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Освітня галузь «Технологічна» буде реалізовуватись через навчальний предмет «Дизайн і технології» - 1 година/тиждень. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність. Учитель має створити умови для персонального доступу учня/учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань; об'єктів (іграшок, книжок тощо). Переглядати та обговорювати фільми (мультфільми), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель/ учителька добирає, спираючись на побажання учнів.

Освітня галузь «Мистецтво» буде реалізовуватись інтегрованим курсом «Мистецтво» - 2 години/тиждень, який може проводити вчитель початкових класів. Необхідною умовою реалізації завдань освітньої галузі «Мистецька» є дотримання інтегративного підходу через узгодження програмового змісту предметів мистецької освітньої галузі «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво». У Класному журналі предмет «Мистецтво» фіксується як інтегрований курс на одній сторінці журналу. Учителям, складаючи календарне планування, реалізувати завдання галузі через інтеграцію предметів «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво».

Освітня галузь "Фізкультурна" реалізується окремим предметом "Фізична культура" поза межами інтегрованого курсу. На них відведено 3 години/тиждень. Збереження здоров'я належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки повинно інтегруватися у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

У 1 класі буде здійснюватися **поділ класів на групи** при вивченні англійської мови відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517). Клас буде ділитися на групи за умови відповідної кількості учнів у класі (більше 27 учнів).

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахovanі санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класі – 35 хвилин. Різницю в часі (10 хв) для збереження педагогічного навантаження

(45 хв) вчителям-класоводам та учителям-предметникам проводити наприкінці уроку організаційну роботу (розважальні вправи, ігри, веселі перерви).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для недопущення перевантаження учнів враховувати їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах).

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем.

Навчальні екскурсії вчителі будуть проводити протягом навчального року. У 1 класі їх має бути 4 екскурсії тривалістю не більше 3 академічних годин на день. Екскурсії з учнями повинні мати різну дидактичну мету та об'єкти. Вони повинні бути випереджувальними і проводитися напередодні вивчення нової теми; тематичними – для поліпшення розуміння учнями певної теми або розділу; комплексними, що охоплюють широке коло питань основ наук і проводяться наприкінці вивчення розділу або навчального року з метою узагальнення знань.

Очікувані результати навчання учнів 1-их класів

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною	Уміє: усно і письмово висловлювати свої думки, почуття; чітко та аргументовано пояснює факти, а також демонструє любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.
2.	Спілкування іноземними мовами	Розуміє: прості висловлювання іноземною мовою, спілкується нею у відповідних ситуаціях, оволодіває навичками міжкультурного спілкування.
3.	Математична компетентність	Уміння: виявляє прості математичні залежності в навколишньому світі, моделює процеси та ситуації із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлює ролі математичних знань та вмінь в особистому і

		суспільному житті людини.
4.	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Уміє: пропонувати нові ідеї, прагне до пошуку та допитливості, самостійно чи в групі спостерігає та досліджує, формулює припущення і робить висновки на основі проведених дослідів, прагне пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.
5.	Інноваційність	Учень/учениця відкритий до нових ідей, ініціює зміни у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), забезпечує подальшу здатність успішно навчатися, відчуває себе частиною спільноти і бере участь у справах громади.
6.	Екологічна компетентність	Усвідомлює основи екологічного природокористування, дотримується правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміє важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.
7.	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Уміє опанувати основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатний безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.
8.	Навчання впродовж життя	Опановує уміння і навички, необхідні для подальшого навчання, організовує власне навчальне середовище, вміє здобувати нову інформацію з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначає власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчання працювати самостійно та в групі.
9.	Громадянські та соціальні компетентності	Усвідомлює рівні права і можливості, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, є активним у житті класу та школи, поважає права інших осіб, уміє діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінує культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України,

		дбайливо ставиться до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримується здорового способу життя.
10.	Культурна компетентність	Залучається до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.
11.	Підприємливість та фінансова грамотність	Ініціативний, готовий брати відповідальність за власні рішення, вміє організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлює етичних цінностей ефективною співпраці, готовий до втілення в життя ініційованих ідей, приймає власні рішення.
12.	Здоров'я і безпека	Уміє дискутувати довкола питань здоров'я людини; усвідомлює вплив шкідливих звичок на здоров'я людини; дотримується правил дорожнього руху, правил поведінки на воді та в інших місцях.

Предметні компетентності

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**:

«Взаємодіємо усно»,

«Читаємо»,

«Взаємодіємо письмово»,

«Досліджуємо медіа»,

«Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

З увагою *сприймає* усні репліки співрозмовника, *доречно реагує* на них;

виконує навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції;
слухає й розуміє коротке монологічне висловлення;
відповідає на запитання за змістом прослуханого (*хто? що? де? коли? як?*);
розповідає, про що мовиться в тексті, який прослуховувався;
ділиться своїми почуттями та емоціями від почутого;
розповідає, що зацікавило в усному повідомленні;
відтворює по ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей;
вступає в діалог на теми, які викликають зацікавлення;
самотійно формулює репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему;
уважно слухає співрозмовника й *адекватно відповідає* на його запитання;
користується формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням);
дотримується правил спілкування з людьми різного віку;
використовує відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо);
повторює услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей;
переказує знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план;
самотійно будує коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя.

Змістова лінія «**Читаємо**» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самотійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Читає вголос доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами);
виявляє у процесі читання *розуміння* значень більшості слів, *звертає увагу* на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення;
правильно інтонує речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки);
читає і називає нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання);
виділяє в структурі тексту заголовки;
пояснює зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках);
виявляє розуміння фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних

текстів: *пояснює*, яка подія відбулася, *називає* персонажів твору, *відповідає* на запитання за змістом прочитаного;
пояснює, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя);
переказує близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя;
висловлює власне ставлення до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися;
читає по ролях діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки);
має уявлення про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет;
розрізняє вербальну і візуальну інформації в тексті;
знаходить за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст;
знаходить і називає елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, *висловлює* здогад, про що може розповідатися в книжці (творі);
розрізняє дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту);
дотримується правил збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);
пояснює свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу);
відповідає на запитання, про що (про кого) любить читати;
називає своїх улюблених літературних героїв.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Називає і розбірливо пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог;
розрізняє друковане і рукописне письмо;
списує слова і речення з друкованого і рукописного тексту;
пише під диктування слова, речення з 3-4 слів;
добирає й записує назву малюнка, заголовок до тексту (з допомогою вчителя);
складає й записує речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя);
дотримується культури оформлення письмових робіт;
перевіряє написане;
виявляє і виправляє недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та

використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Сприймає зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні;
бере участь в обговоренні змісту і форми медіапродуктів;
розповідає про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Має уявлення про мовні звуки;
розрізняє голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння;
правильно вимовляє тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки;
відтворює ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції);
пояснює зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків;
має уявлення про букви, *розрізняє* звуки і букви;
позначає мовні звуки буквами на письмі;
правильно записує слова, вимова й написання яких збігаються;
правильно позначає на письмі м'якість приголосних звуків;
відтворює алфавітні назви букв;
має уявлення про склад, *вимовляє* слова по складах;
пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові;
поділяє на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок;
має уявлення про наголос, *визначає* на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу;
розрізняє наголошений і ненаголошені склади в слові;
правильно наголошує загальноживані слова;
пояснює залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках) ;
має уявлення про номінативну функцію слова;
співвідносить слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа;
розрізняє близькі й протилежні за значенням слова;
розпізнає слова, які мають кілька значень;
доповнює тематичні групи слів;
встановлює відповідність між родовою і видовими назвами;
упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя);
ставить до слів питання (з допомогою вчителя);
має уявлення про речення;
розпізнає речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у кінці);
визначає кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів;

інтонаційно правильно вимовляє (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно оформлює їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки); дотримується правила вживання великої літери на початку речення; доповнює речення 1-2 словами за змістом; складає речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему; має уявлення про текст (практично відрізняє його від речення); добирає заголовок до тексту (з допомогою вчителя); визначає кількість речень у тексті (з 2-4 речень), виявляє їх межі за графічними орієнтирами.

Змістові лінії у **1 класі** реалізуються через інтегрований курс **«Навчання грамоти»**.

ІНШОМОВНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ АНГЛІЙСЬКА МОВА

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Відповідно до окресленої мети, головними завданнями іншомовної освіти у початковій школі є:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Комунікативна компетентність формується у межах змістових ліній **«Сприймання на слух»**, **«Усна взаємодія»**, **«Усне висловлювання»**. Змістова лінія **«Сприймання на слух»** передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/ або невербально. Змістова лінія **«Усна взаємодія»** спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія **«Усне висловлювання»** передбачає творення коротких

фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані в просторі та часі) запропоновано змістові лінії *«Зорове сприймання»* (читач-автор), *«Писемна взаємодія»*, *«Писемне висловлювання»*, *«Онлайн взаємодія»*. Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учня здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу учням розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія *«Зорове сприймання»* передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії *«Писемне висловлювання»* учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії *«Онлайн взаємодія»* є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Тематика ситуативного спілкування та лексичний діапазон:

Я, моя родина і друзі (члени родини, числа до 20, вік молодших членів родини і друзів, щоденні справи).

Дозвілля (кольори, іграшки, дії, дні тижня, прогулянка, захоплення).

Природа (домашні улюбленці, пори року, дикі та свійські тварини).

Свята і традиції в Україні та у країні виучуваної мови (назви свят, вітання, день народження, час (години), святкове меню).

Людина (частини тіла, предмети одягу).

Харчування (просте меню, фрукти, овочі, напої, ціна).

Школа (шкільне приладдя, шкільні меблі, моя класна кімната).

Мовленнєві функції:

привітатися, попрощатися, попросити вибачення, подякувати, представити себе/когось, називати / описувати когось / щось, ставити запитання і відповідати на них, розуміти та виконувати прості вказівки / інструкції / команди, розуміти прості інформаційні знаки, вітати зі святом, виражати настрій.

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ

МАТЕМАТИКА

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;

- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;

- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;

- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за

такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія «**Числа, дії з числами. Величини**» .

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відтворює послідовність чисел у межах сотні;

читає і записує числа,

утворює числа різними способами;

визначає десятки й одиниці у складі двоцифрового числа;

порівнює числа різними способами;

виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел;

розуміє сутність арифметичних дій додавання і віднімання;

прогнозує результат додавання та віднімання;

володіє навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10;

використовує у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання;

коментує виконання обчислень;

знаходить число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане;

розуміє сутність різницевого порівняння чисел;

знаходить, на скільки одне число більше або менше за інше;

користується в обчисленнях переставним законом додавання;

встановлює взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, *використовує* його під час обчислень;

визначає невідомий компонент дії додавання і *знаходить* його значення;

вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість;

використовує короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень);

додає і віднімає іменовані числа, подані в одних одиницях величини;

користується інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин;

користується годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо;

оперує грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, *використовує* їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)

Змістова лінія «**Вирази, рівності, нерівності**».

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Читає і записує математичні вирази: сума і різниця;

обчислює значення виразів на 1 – 2 дії;

встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами

Змістова лінія «**Геометричні фігури**» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою

простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Розпізнає геометричні фігури за істотними ознаками;
співвідносить реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур;
моделює геометричні фігури;
вимірює довжину відрізка;
креслить відрізки заданої довжини

Змістова лінія «**Робота з даними**» передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Читає дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці;
вносить дані до схем;
користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях.

Змістова лінія «**Математичні задачі і дослідження**» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Розв'язує прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій;
створює допоміжну модель задачі різними способами;
оцінює з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі;
складає прості сюжетні задачі;
виконує елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя

До програми 1-го класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із запропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

**ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА,
ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація,

класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Усвідомлює людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот;

розповідає про себе, називає адресу проживання;

складає словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитись»;

володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування;

описує можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці;

розуміє переваги акуратності, доброзичливості, чесності;

досліджує свій організм

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Цікавиться минулим своєї сім'ї;

розрізняє минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде);

знає склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією;

знає, хто працює в школі;

має уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві;

доречно вживає слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення); *доброзичливо спілкується* з іншими в спільній діяльності;

розрізняє вчинки, дає їм оцінку з погляду моральності;

має уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших;

використовує правила культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших.

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Знає назву країни, її столицю;

має уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю;

виявляє зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, значення праці людей для добробуту країни);

орієнтується у найближчому просторі;

долучається до корисних справ громади

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією;

наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства.

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти;

розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі; має уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів,

розповідає про добові та сезонні зміни в природі, усвідомлює причини їх повторюваності;

групує об'єкти природи за однією ознакою;

встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей;

розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища;

обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити;

досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо);

використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля;

розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні;

називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла;

дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим;

бере посильну участь в природоохоронній діяльності.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Спостерігає за природними об'єктами;

збирає і заготовляє природні матеріали;

дотримується правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять;

організовує робоче місце;

виготовляє поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або

творчим задумом з допомогою дорослих;
розрізняє вироби декоративно-прикладного мистецтва;
описує приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.);
називає та *обговорює* матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі;
розпізнає матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик;
пояснює доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо);
розрізняє основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень;
читає елементарні графічні зображення;
складає пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі.

Змістова лінія «**Середовище проектування**» спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Продукує ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці;
вибирає обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя;
пояснює функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу;
розглядає моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги);
здійснює розмічання ліній на папері і картоні;
описує усно модель спроектованого виробу;
пояснює способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо);
добирає матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні);
розрізняє традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо);
читає графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих.

Змістова лінія «**Середовище техніки і технологій**» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Працює з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;

виготовляє поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих;

розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та *вирізує* їх;

розміщує деталі виробу на площині;

застосовує нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.);

оздоблює деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій;

раціонально використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих

Змістова лінія «**Середовище соціалізації**» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Пояснює корисність та естетичність створеного виробу;

презентує результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими;

долучається спільно з батьками до благочинної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів;

умотивовує необхідність робити подарунки, допомагати іншим;

розрізняє професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва;

виконує трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шалика, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями.

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

МИСТЕЦТВО

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія «**Художньо-творча діяльність**» націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь

застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Співає вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері;

дотримується правил співу (постава, дихання)

створює елементарний ритмічний супровід до пісні;

виконує пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів;

відтворює прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей);

добирає тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу;

грає в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо);

імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;

орієнтується в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);

відтворює прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами;

розміщує пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша;

комонує (з допомогою учителя) *зображення* у форматі (вертикальний, горизонтальний);

створює елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи;

використовує у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори;

змішує та розбавляє водою фарби для отримання різних відтінків кольорів;

користується фарбами (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;

спостерігає різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі;

досліджує і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі;

наводить приклади геометричної подібності природних та штучних об'єктів;

працює (вирізує, конструює) з папером, з природним матеріалом;

дотримується правил техніки безпеки;

експериментує з кольорами, лініями, формами тощо

прикрашає (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається;

виконує нескладні ролі, етюди-наслідування;

вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів;

розуміє правила поведінки в театрі;

рухається в ритмі і темпі музики, *узгоджує* свої рухи з музичним супроводом (співом);

орієнтується у просторі;

придумує образи і *створює* їх знайомими засобами мистецької виразності;

імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести);

виконує твори мистецтва (співає, малює, танцює, декламує тощо), які подобаються;

називає свої уподобання у мистецтві.

Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва» спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Сприймає твір мистецтва та *висловлює* враження, добирає із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям;

визначає темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію;

визначає колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт;

порівнює музичні та візуальні образи;

помічає красу в довкіллі;

орієнтується у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм)

називає твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій.

Реалізація змістової лінії «Комунікація через мистецтво» націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Презентує результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);

бере участь у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо;

дотримується правил творчої співпраці

вербально описує свій творчий задум; *визначає*, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі: усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).

здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).

спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);

самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);

формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);

співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);

опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

проявів творчої ініціативи та намагання її реалізувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;

- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесною гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Має уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;

розуміє терміни з предмету «фізична культура»;

пояснює значення фізичних вправ для формування правильної постави;

називає життєво важливі способи пересування людини;

виконує організовуючі вправи: команди на шиккування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо;

виконує ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напрямку і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямках; перелізання через перешкоду;

виконує вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем;

володіє елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом

однієї і двох ніг;

виконує вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4х10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг по чергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямках у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4х9 м, 3х10 м;

виконує загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами.

Змістова лінія «**Ігрова та змагальна діяльність**» передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор;

дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання *вчитель визначає самостійно*, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.

Відповідно до Закону України «Про освіту» стаття 12 пункти 4, 5 початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, зокрема:

Українська мова і література

Іншомовна освіта

Математична

Природнича

Громадянська та історична

Соціальна і здоров'язбережувальна
Технологічна
Інформатична
Мистецька
Фізкультурна

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу . Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організовує у межах уроку та в позаурочний час. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, вчителі можуть досягти, використовуючи інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи тощо.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма школи передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Директор школи

М.І.Савченко

Освітня програма школи I ступеня (2-4 класи)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи I ступеня (2-4 класи) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» для 2-4 класів, Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

Освітню програму школи I-III ступенів №132 міста Києва на 2018/2019 навчальний рік складено для **2-4-го класів** за рішенням педагогічної ради № 8 від 12.06.2018р. та наказу по школі № 213 від 18.06.2018р. за навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класів, яка затверджена наказом МОН від 29.05.2015 № 584.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 2-4-х класів закладів загальної середньої освіти складає 2695 годин/навчальний рік:

для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,

для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,

для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах закладів загальної середньої освіти I ступеня (Таблиця 2).

Типові освітні програми, за якими розроблено освітню програму школи

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
2.	Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класи
3.	Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
4.	Інформатика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класів
5.	Природознавство. Навчальна програма для загальноосвітніх

	навчальних закладів 1–4 класи
6.	Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3–4 класи
7.	Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
8.	Образотворче мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
9.	Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
10.	Основи здоров'я. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
11.	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
12.	Іноземні мови. Навчальні програми для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл

Навчальний план у 2-4 класах передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Особливості організації освітнього процесу у 2-4 класах

Освітня галузь «Мови і літератури» буде реалізовуватись через окремі предмети «Українська мова» та «Літературне читання», «Іноземна мова».

Для збереження синхронності у вивченні української мови та літературного читання та для підсилення вивчення вказаних предметів у 2-4 класах використано 1 годину з варіативної складової (0,5 год/тиждень на українську мову та 0,5 год/тиждень на літературне читання). Таким чином буде 4 год/тиждень української мови і 4 год/тиждень уроків літературного читання, всього 8 год/тиждень, 280 год/рік. Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми вчителі здійснюватимуть самостійно та робитимуть відповідні записи з предметів «Українська мова» та «Літературне читання» у календарному плані, яке погоджується із заступником директора та затверджується директором школи. Відповідно проведені уроки вчителі зазначатимуть у частині Класного журналу, відведених на сторінках для вищевказаних предметів.

«Іноземна мова» вивчається як окремий предмет «Англійська мова» у 2-4 класах – 2 години/тиждень (70 год/рік), яка забезпечує виконання завдань мовно-літературної освітньої галузі, що стосується іншомовної освіти і не передбачає інтегрування в інші освітні галузі.

Освітня галузь "Математика", буде реалізовуватись через однойменний окремий предмет, відповідно, - "Математика". Для підсилення вивчення предмета взято 1 годину з варіативної частини. Таким чином предмет «Математика» у 2-4 класах буде вивчатися 5 годин/тиждень (175 год/рік). Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми вчителі здійснюватимуть самостійно та робитимуть записи у календарному плані з предмета «Математика». Відповідно проведені уроки вчителі зазначатимуть у частині класного журналу, відведених для предмета «Математика».

Освітня галузь "Природознавство" буде реалізовуватись у 2-4 класах через однойменний окремий предмет – "Природознавство" – 2 год/тиждень (70 год/рік).

Освітня галузь "Суспільствознавство" буде проводитись у 3-4 класах предметом "Я у світі" – 1 год/тиждень (35 год/рік).

Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура" буде реалізовуватись у 2-4 класах окремими предметами "Основи здоров'я" – 1 год/тиждень (35 год/рік) та "Фізична культура" – 3 год/тиждень (105 год/рік).

Освітня галузь "Технології" буде здійснюватись у 2-4 класах через окремі предмети "Трудове навчання" – 1 год/тиждень (35 год/рік) та "Інформатика" – 1 год/тиждень (35 год/рік).

Освітня галузь "Мистецтво" реалізується у 2-4 класах окремими предметами "Образотворче мистецтво" 1 год/тиждень (35 год/рік) "Музичне мистецтво" – 1 год/тиждень (35 год/рік).

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

У 2-4 класах буде здійснюватися **поділ класів на групи** при вивченні української мови, англійської мови та інформатики відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517). Клас буде ділитися на групи з української мови та англійської мови за умови відповідної кількості учнів у класі (більше 27 учнів). При вивченні інформатики клас ділиться на 2 групи, але не менше 8 учнів у групі.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахovanі санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 2-4 класах – 40 хвилин. Різницю в часі (5 хв) для збереження педагогічного навантаження (45 хв) вчителям-класоводам та учителям-предметникам проводити наприкінці уроку організаційну роботу (розважальні вправи, ігри, веселі перерви).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової

загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для недопущення перевантаження учнів враховувати їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах).

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем.

Навчальні екскурсії за рішенням педагогічної ради (протокол № 8 від 12.06. 2018) вчителі будуть проводити протягом навчального року. У 2-4 класах їх має бути 4 екскурсії тривалістю не більше 3 академічних годин на день. Екскурсії з учнями повинні мати різну дидактичну мету та об'єкти. Вони повинні бути випереджувальними і проводитися напередодні вивчення нової теми; тематичними – для поліпшення розуміння учнями певної теми або розділу; комплексними, що охоплюють широке коло питань основ наук і проводяться наприкінці вивчення розділу або навчального року з метою узагальнення знань.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною	Уміє: усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовий вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.
2.	Спілкування іноземними мовами	Розуміє: прості висловлювання іноземною мовою, спілкується нею у відповідних ситуаціях, оволодіває навичками міжкультурного спілкування.
3.	Математична компетентність	Уміє виявляти прості математичні залежності в навколишньому світі, моделює процеси та ситуації із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлює ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.
4.	Компетентності у галузі природничих	Уміє: пропонувати нові ідеї, прагне до пошуку та допитливості, самостійно чи в групі

	наук, техніки і технологій	спостерігає та досліджує, формулює припущення і робить висновки на основі проведених дослідів, прагне пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.
5.	Інноваційність	Учень/учениця відкритий до нових ідей, ініціює зміни у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), забезпечує подальшу здатність успішно навчатися, відчуває себе частиною спільноти і бере участь у справах громади.
6.	Екологічна компетентність	Усвідомлює основи екологічного природокористування, дотримується правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміє важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства. Розуміє взаємозв'язок людини й навколишнього середовища та її залежність від природних ресурсів; готовий обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища на рівні свого регіону, держави та на глобальному рівні; уміє презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля та забезпечення його сталого розвитку.
7.	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Уміє опановувати основу цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатний безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.
8.	Навчання впродовж життя	Опановує уміння і навички, необхідні для подальшого навчання, організовує власне навчальне середовище, вміє здобувати нову інформацію з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначає власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчання працювати самостійно та в групі.
9.	Громадянські та соціальні компетентності	Усвідомлює рівні права і можливості, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, є активним у житті

		<p>класу та школи, поважає права інших осіб, уміє діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінує культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливо ставиться до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримується здорового способу життя.</p> <p><i>Дає</i> обґрунтовану оцінку особливостям життєдіяльності в демократичному суспільстві, презентує свою роль у його розвитку; висловлює свою громадянську позицію та свої погляди щодо різноманітних соціальних проблем як у власній країні, так і у світовому просторі; дискутує довкола питань про свою роль і місце у сучасному середовищі, обґрунтовуючи власні погляди конкретними прикладами із життя світової спільноти.</p>
10.	Культурна компетентність	Долучається до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.
11.	Підприємливість та фінансова грамотність	<i>Уміє</i> застосовувати на практиці набуті знання; прагне до гідної соціальної та професійної самореалізації, ініціативний, готовий брати відповідальність за власні рішення, вміє організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлює етичних цінностей ефективної співпраці, готовий до втілення в життя ініційованих ідей, приймає власні рішення.
12.	Здоров'я і безпека	<i>Уміє</i> дискутувати довкола питань здоров'я людини; усвідомлює вплив шкідливих звичок на здоров'я людини; дотримується правил дорожнього руху, правил поведінки на воді та в інших місцях.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі.

Предметні компетентності Українська мова

Основна мета цього курсу полягає у формуванні ключової *комунікативної компетентності* молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) в процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань.

Відповідно до освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту початкової загальної освіти навчальний предмет «Українська мова» будується за такими змістовими лініями:

- *мовна;*
- *мовленнєва;*
- *соціокультурна;*
- *діяльнісна.*

Змістові лінії є взаємозалежними, взаємопов'язаними та спрямованими на формування ключових і предметних компетентностей.

Мовна компетенція:

- володіє доступним і необхідним обсягом мовних знань;
- здатний застосовувати мовні засоби у власному мовленні відповідно до орфоепічних, лексичних, граматичних, орфографічних, синтаксичних, стилістичних норм літературної мови.

Мовленнєва компетенція:

- розуміє зміст і головну думку усних і письмових висловлювань;
- здатний вести діалог з дотриманням правил мовленнєвого етикету;
- уміє будувати повноцінні в комунікативному відношенні усні і письмові зв'язні висловлювання, які відображають знання учнів про предмет розмови, їхні думки, почуття, наміри;
- уміє налагоджувати взаємодію з оточуючими, будуючи відповідним чином свої висловлювання.

Комунікативна компетенція:

- уміє представити себе усно і письмово;
- уміє представити свій клас, школу, країну в ситуаціях міжкультурного спілкування;
- володіє способами взаємодії з оточуючими і віддаленими людьми і подіями;
- володіє різними видами мовленнєвої діяльності, мовною компетенцією;
- володіє способами співпраці в групах, прийомами дій у ситуаціях спілкування;
- володіє позитивними навичками спілкування в полікультурному суспільстві.

Соціокультурна компетенція покликана сприяти загальнокультурному розвитку молодших школярів, адаптації їх до життя в певному соціальному середовищі. Учень (учениця):

- знає про свою державу Україну;

- здатний використовувати в мовленнєвій практиці знання про особливості української національної культури, звичаї, традиції, свята;
- знає і використовує у власному мовленні найбільш відомих малих українських фольклорних форм;
- уміє успішно користуватися мовою під час виконання різноманітних соціальних ролей;
- знає формули національного мовленнєвого етикету і вміло використовує їх під час спілкування;
- дотримується етикетних правил спілкування з представниками різних вікових груп і статусів;
- здатний вирішувати за допомогою мови різні навчальні та життєві проблеми.

Діяльнісна компетенція:

- уміє вчитися;
- організовує і контролює свою навчальну діяльність;
- здатний докладати власних зусиль для досягнення результату;
- виконує мисленнєві операції і практичні дії, володіє уміннями й навичками самоконтролю та самооцінки.

Літературне читання

Змістові лінії:

- *Коло читання;*
- *Формування й розвиток навички читання;*
- *Літературознавча пропедевтика;*
- *Досвід читацької діяльності;*
- *Робота з дитячою книжкою, робота з інформацією;*
- *Розвиток літературно-творчої діяльності учнів на основі прочитаного.*

У структурі читацької компетентності можна виділити такі складові:

Мовленнєва - передбачає формування і розвиток мовленнєвих умінь і навичок:

- уміє будувати усні й письмові монологічні висловлювання;
- бере участь у діалозі в процесі обговорення прочитаного твору;
- уміє висловлювати свої думки, використовуючи для цього як мовні, так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення;
- уміє ставити запитання; відповідати на запитання за змістом прочитаного твору;
- переказує твір;
- вживає образне мовлення;
- уміє виразно читати.

- **Літературознавча** - передбачає формування основ теоретико-літературних знань і вмінь ними користуватися (це практичне ознайомлення з літературознавчими поняттями; сприймання, аналіз літературного твору).

- **Бібліотечно-бібліографічна** - передбачає уміння учня працювати з книгою, періодичними виданнями як джерелами отримання інформації; наявність у молодших школярів певного кола читання; знання початкових

бібліотечно-бібліографічних понять та вміння користуватися довідковою літературою.

▪ Літературно-творча - передбачає розвиток і реалізацію літературно-творчих умінь і здібностей учнів.

▪ Емоційно-ціннісна – передбачає розвиток емоційної і почуттєвої сфери учнів, вміння висловлювати оцінні судження щодо прочитаного.

Іноземна мова

Англійська мова

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі - формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Оволодіння іноземною мовою учнями початкової школи передбачає взаємопов'язане навчання всіх видів мовленнєвої діяльності (**говоріння, аудіювання, читання, письма**), коли кожний вид розглядається як мета і як засіб. Для цього вчителі будуть використовувати відповідні вправи і завдання, виконання яких забезпечує комплексне оволодіння усним і писемним мовленням.

Зміст навчання іноземної мови учнів початкової школи ґрунтується на таких основних характеристиках:

- 1) відповідає актуальним комунікативно-пізнавальним інтересам молодших школярів і відбиває реальні потреби використання мови як засобу спілкування, є максимально наближеним до умов і цілей реальної міжкультурної комунікації;
- 2) стимулює розвиток інтересів учнів молодшого шкільного віку та позитивного ставлення до іноземної мови, здійснює вплив на їхню мотиваційну сферу;
- 3) прилучає учнів не тільки до нового для них мовного коду, але й до культури народу, носія цієї мови, що забезпечується чітким усвідомленням найголовніших спільностей та розбіжностей між чужою та рідною культурою, згідно з чим навчання поступово має організовуватись як «діалог культур»;
- 4) ґрунтується на досвіді оволодіння школярами рідною мовою, забезпечуючи випереджальне вивчення останньої; враховує загальнонавчальний досвід учнів, набутий ними під час оволодіння іншими предметами (*міжпредметні зв'язки*);
- 5) забезпечує освітні, виховні та розвивальні потреби школярів, у тому числі стимулює їхню самостійну діяльність, спонукає до рефлексії щодо якості власних навчальних досягнень і бажання їх удосконалювати.

Очікувані результати здобувачів освіти.

Мовленнєва функція:

- уміє спілкуватись усно і писемно англійською мовою;
- ставить запитання і відповідає на них;
- висловлює свої думки, виражає настрій;
- описує людей, місця, явища, події, факти.

Лінгвістична компетентність:

- вимовляє вивчені слова та вирази достатньо для розуміння;
- правильно ставить наголос у словах і реченнях.

Соціокультурна компетентність:

- вживає привітання, форми звертання, слова ввічливості;
- знає культурні реалії спільноти, мову, якої вивчає, пов'язані з повсякденним життям;
- дотримується правил ввічливості;
- бере на себе відповідальність, приймає рішення, робить вибір, безконфліктно виходить з життєвих ситуацій.

Загальнонавчальна компетентність:

- ефективно співпрацює під час парної та групової роботи;
- уміє працювати з підручником, словником;
- вміє добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел;
- має потребу й готовність постійно навчатись протягом усього життя;
- вміє діяти в нестандартних ситуаціях, активізує творчі здібності учнів, реалізує творчий потенціал учнів;
- володіє уміннями й навичками самоконтролю та самооцінки.

Однією з особливостей навчання іноземної мови в початковій школі є *принцип концентричного пред'явлення тематичного матеріалу* для організації спілкування в усній та письмовій формі протягом усього шкільного курсу.

Основною формою навчання іноземної мови є урок. Зміст його визначає сам учитель. Уроки мають бути комунікативно спрямованими, а тому пріоритетними видами діяльності є ті, що пов'язані з формуванням в учнів умінь і навичок використовувати мову як засіб спілкування.

Математика

Змістові лінії:

- *Числа, дії з числами;*
- *Величини;*
- *Математичні вирази, рівності, нерівності;*
- *Сюжетні задачі;*
- *Просторові відношення, геометричні фігури;*
- *Робота з даними.*

Предметна математична компетентність - особистісне утворення, що характеризує здатність учня (учениці) створювати математичні моделі процесів навколишнього світу, застосовувати досвід математичної діяльності під час розв'язування навчально-пізнавальних і практично зорієнтованих задач.

Основним завданням навчання математики є опанування учнями предметних математичних компетенцій: обчислювальних; інформаційно-графічних; логічних; геометричних; алгебраїчних.

Предметна математична компетентність учнів виявляється у таких ознаках:

- цілісно сприймає світ, розуміє роль математики в пізнанні дійсності;

- розпізнає проблеми, які розв'язуються із застосуванням математичних методів;
- здатний розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, виконувати дії за алгоритмом, обґрунтовувати свої дії;
- уміє користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією;
- уміє орієнтуватися на площині та у просторі;
- здатність застосовувати обчислювальні навички й досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях.

Важливу роль у формуванні компетентності учня/учениці відіграє набуття ним/нею досвіду задоволення пізнавальних інтересів, проявів емоційно-ціннісних ставлень, творчої активності, спілкування, соціальних орієнтацій.

Природознавство

Змістові лінії:

- *Об'єкти природи;*
- *Взаємозв'язки у природі;*
- *Земля – планета Сонячної системи;*
- *Україна на планеті Земля;*
- *Рідний край;*
- *Охорона і збереження природи;*
- *Методи пізнання природи.*

Основна мета навчального предмета - формування природознавчої компетентності шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про природу і людину, основ екологічних знань, опанування способів навчально-пізнавальної і природоохоронної діяльності, розвитку ціннісних орієнтацій у ставлення до природи.

Предметна природознавча компетентність - особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально і особистісно значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин “людина — природа”.

Змістові лінії спрямовані на формування таких предметних компетентностей:

- має уявлення цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, уявлень про закономірності у природі та місце людини в ній;
- має елементарні уявлення і поняття про об'єкти та явища природи, їхні взаємозв'язки у системі “жива – нежива природа”, “природа – людина”, усвідомлює своє місце у навколишньому світі;
- сформовано дослідницькі уміння та уміння спостерігати за об'єктами та явищами живої і неживої природи;
- набув досвіду навчально-пізнавальної й практичної природоохоронної діяльності учнів;
- сформовані способи навчально-пізнавальної діяльності учнів; мисленнєвих дій та операцій шляхом аналізу, порівняння, узагальнення й класифікації природних об'єктів; вироблено уміння розкривати причинно-наслідкові зв'язки у природі;

- уміє самостійної працювати з інформацією;
- засвоїв норми етичного, естетичного, морального ставлення людини до природи.

Я у світі

Усвідомлення учнями єдності компонентів „Я – сім'я – школа – рідний край – Україна – світ”;

Метою предмета є особистісний розвиток учня, формування його **соціальної і життєвої компетентностей** на основі поетапного засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює загальнолюдські, загальнокультурні і національні цінності, соціальні норми, громадянську активність, практику прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій, різних точок зору.

Ця мета досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- формування життєвих, соціальних, громадянських компетентностей молодших школярів у їх ставленні до природи, суспільства, інших людей і самих себе, а також найважливіших людських якостей, необхідних у власному житті, в різних сферах діяльності й співіснуванні з іншими живими істотами;

- виховання гуманної, соціально активної особистості, яка усвідомлює свою належність до різних елементів етносоціального й соціально-культурного середовища, здатної розуміти значення життя як найвищої цінності; усвідомлювати переваги чеснот, норм, установок та якостей, притаманних громадянину демократичного суспільства;

- оволодіння способами діяльності і моделями поведінки, які відповідають чинному законодавству України, враховують інтереси і потреби громадян, передбачають повагу і взаєморозуміння між людьми;

- розвиток навичок взаємодії у сім'ї, колективі, суспільстві через активне спілкування з соціальним оточенням, накопичення досвіду комунікативної діяльності, толерантної поведінки, співпереживання і солідарності з іншими людьми;

- формування основ споживчої культури, вміння самостійно прийняти рішення щодо власної поведінки у різноманітних життєвих ситуаціях;

- випробування соціальних ролей, де можна виявити навички соціально бажаної поведінки як громадянина, члена громади, дитячого колективу, як споживача, як учасника соціальних, культурних, природоохоронних акцій тощо.

«Я у світі» сприяє формуванню в молодших школярів **ключових компетентностей**:

соціальної:

- здатний налагоджувати взаємодію з іншими дітьми та дорослими, працювати в команді, знаходити порозуміння, запобігати конфліктам, приймати самостійні рішення, відповідати за їх наслідки для оточення, ціннісно ставитися до довкілля та своєї особистості;

громадянсько:

- усвідомлює свої права і обов'язки, використовує моделі поведінки, які відповідають нормам моралі і права, здатний критично мислити,

приймати рішення, виявляти громадянську позицію у ставленні до природи, до людей, до самого себе);

загальнокультурної:

- здатним сприймати духовно – моральні основи життя людини, цікавиться національною та світовою культурою, застосовує методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- опановує моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації;

уміння вчитися:

- здатний визначати мету своєї діяльності, проявляти зацікавленість навчанням, володіти навичками самоконтролю і самооцінки, набувати індивідуального досвіду самоорганізації, робити нескладні дослідження);

інформаційно-комунікативної:

- вміє добувати, осмислювати, аналізувати та використовувати інформацію з різних джерел, користуватися різноманітною довідковою літературою, уміння здійснювати комунікацію у групі та в колективі).

При цьому увага акцентується на результатах навчання, у якості яких розглядається не сума заучених знань, умінь, навичок, а здатність відповідно діяти в різних життєвих ситуаціях.

Інформатика

Змістові лінії:

- комп'ютер та його складові,
- інформація та інформаційні процеси,
- використання інформаційних технологій,
- алгоритми і виконавці,
- комунікаційні технології.

Головна мета навчального предмету “Інформатики” у відповідності з вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти - ознайомлення учнів з інформаційно-комунікаційними технологіями та формування у дітей ключових компетентностей для реалізації їх творчого потенціалу і соціалізації в суспільстві.

Вивчення курсу «Сходинок до інформатики» сприяє формуванню і розвитку у молодших школярів *ключових компетентностей*, серед яких можна виділити ІКТ-компетентність, та «уміння вчитися», як здатність до самоорганізації в навчальній діяльності.

ІКТ-компетентність, як ключова, передбачає впевнене та критичне використання інформаційно-комунікаційних технологій та відповідних засобів для навчання, відпочинку та спілкування.

ІКТ-компетентність для даного курсу є одночасно і предметною.

У контексті початкового навчання предметна ІКТ-компетентність розглядається як здатність учня актуалізувати, відбирати, інтегрувати й застосовувати в конкретній життєвій або навчальній ситуації, в тому числі

проблемній, набуті знання, уміння, навички, способи діяльності щодо використання ІКТ.

Предметна ІКТ–компетентність учнів виявляється у таких ознаках:

- здатний раціонально використовувати комп'ютер і комп'ютерні засоби для розв'язування завдань, пов'язаних з опрацюванням даних, їх пошуком, зберіганням, поданням і передаванням;
- готовий вирішувати інформаційні проблеми шляхом застосування засобів ІКТ та алгоритмів виконання завдань;
- здатний співпрацювати за допомогою засобів ІКТ для виконання комплексних завдань;
- уміє безпечно працювати з комунікаційними системами.

Трудове навчання

Змістові лінії:

- *ручні техніки обробки матеріалів,*
- *технічна творчість,*
- *декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.*

Метою “Трудового навчання” в початковій школі є формування і розвиток в межах вікових можливостей **предметно-перетворювальної компетентності** учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові задачі:

- сформовано в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвинено творчі здібності, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій з ручних технік обробки матеріалів;
- набуто досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технологій;
- закладено в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їх професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Трудове навчання в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії.

Трудове навчання у 2-4 класах базується на практичній діяльності учнів. Кожен урок трудового навчання в початковій школі передбачає виконання учнями практичної роботи. Її зміст визначається вчителем самостійно залежно від теми уроку та виду робіт, що виконуватимуться під час уроку. Об'єкти праці для виготовлення на уроках учнями добирає учитель опираючись на їхні побажання.

Образотворче мистецтво

Метою художнього виховання засобами образотворчого мистецтва є формування і розвиток в учнів комплексу ключових, міжпредметних і предметних **компетентностей** у процесі опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Головними завданнями курсу є:

Формування

- емоційно-естетичного досвіду учнів, культури почуттів, елементарних світоглядних орієнтацій та оцінних суджень, основ національної та громадянської свідомості;

- особистісно-позитивного, художньо-естетичного сприйняття дійсності на основі емоційно-чуттєвого досвіду, здатності до художнього мислення та творчої активності;

- художньої компетентності учнів у процесі засвоєння основ образотворчої грамоти;

- елементарних умінь та навичок використовувати художні техніки та матеріали, засоби художньої виразності у власній творчій діяльності;

розвиток

- чуттєво-емоційної сфери, здатності розуміти та інтерпретувати твори мистецтва (у відповідності до вікових можливостей), оцінювати естетичні явища;

- універсальних особистісних якостей та здібностей: образного мислення, уяви, фантазії, спостережливості, зорової пам'яті, художнього смаку та сприйняття кольору, форми, ритму, фактури поверхні тощо;

- художньо-практичних умінь, навичок та вміння використовувати набуті знання у самостійній художній діяльності;

засвоєння учнями

- початкових знань про образотворче мистецтво та його роль у житті суспільства, культурному середовищі;

- основних понять з курсу образотворчого мистецтва через сприйняття композиції, форми, кольору, об'єму, простору, руху тощо;

- елементарних знань про специфіку художньо-образної мови різних видів образотворчого мистецтва та виражальні можливості художніх технік і матеріалів.

Особливу увагу на уроках образотворчого мистецтва слід приділяти збереженню психічного та фізичного здоров'я дитини. Педагог має створювати на уроках емоційно-піднесену атмосферу, що сприятиме зустрічі з прекрасним та розвантаженню дитини. Для підтримки здоров'я учнів на уроках необхідно дотримуватись санітарно-гігієнічних норм, техніки безпеки при роботі з різноманітними художніми матеріалами та інструментами, розвивати моторику дрібних м'язів пальців і кистей рук, координацію рухів, проводити фізкультхвилинки, уроки на природі тощо.

Музичне мистецтво

Програма ґрунтується на таких **принципах** музичної педагогіки:

- орієнтації на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв'язку музики з життям;
- **опори на три типи музики – пісню, танець, марш;**
- активізації музичного мислення;
- єдності емоційного і свідомого, художнього і технічного;

- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісного підходу, визнання самотності й самоцінності особистості учня.

Метою музичної освіти в початковій школі є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури, комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі сприймання й інтерпретації кращих зразків української та світової музичної культури, а також формування естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва. Ця мета конкретизується в основних **завданнях**, спрямованих на формування базових освітніх компетентностей та загальний естетичний розвиток учнів:

- введення учнів у світ добра й краси, відбитий у музичних творах, засвоєння ними початкових знань про особливості художньо-образної мови музичного мистецтва;
- розвиток чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу крізь призму музичного мистецтва, прилучення учнів до животворного джерела людських почуттів і переживань, втілених у музиці;
- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, підведення їх до осягнення художньо-образної суті музичного мистецтва в його найпростіших втіленнях;
- сприяння розвитку образного мислення, уяви, загальних та музичних здібностей учнів;
- формування здатності до різних видів активної музично-творчої діяльності, опанування елементарними практичними вміннями та навичками;
- формування універсальних (духовних, моральних, громадянських, естетичних) якостей творчої особистості;
- виховання ціннісного ставлення до музичного мистецтва.

Змістове наповнення програми передбачає формування в учнів світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, навчально-пізнавальних, творчо-діяльнісних, комунікативних компетентностей, що досягається через сприймання та інтерпретацію творів народного і професійного музичного мистецтва, оволодіння досвідом художньо-практичної діяльності, розвиток творчих здібностей, потреби в міжособистісному спілкуванні та спілкуванні з творами музичного мистецтва.

Основи здоров'я

Зміст програми для кожного класу структурується за такими розділами:

- 1) *здоров'я людини;*
- 2) *фізична складова здоров'я;*
- 3) *соціальна складова здоров'я;*
- 4) *психічна та духовна складові здоров'я.*

Мета предмета «Основи здоров'я» – формування здоров'язбережувальної компетентності учнів на основі оволодіння ними знаннями про здоров'я та безпеку, практичними навичками здорового способу життя і безпечної поведінки, формування в них ціннісного ставлення до життя і здоров'я, сприяння їх фізичному, психічному, соціальному і духовному розвитку.

Головними завданнями предмета є:

- формування в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини з природним, техногенним і соціальним оточенням;
- розвиток в учнів мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я, удосконалювати фізичну, соціальну, психічну і духовну його складові;
- виховання в учнів потреби у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя;
- розвиток умінь самостійно приймати рішення щодо власних вчинків;
- набуття учнями власного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням стану здоров'я;
- використання у повсякденному житті досвіду здоров'язбережувальної діяльності для власного здоров'я та здоров'я інших людей.

Фізична культура

Основна мета предмета «Фізична культура» – набуття учнями досвіду діяльності: навчально-пізнавальної, практичної, соціальної; формування в учнів стійкої мотивації і потреби у збереженні й зміцненні свого здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості, комплексного розвитку природних здібностей та моральних якостей; використання засобів фізичного виховання в організації здорового способу життя.

Мета предмету «Фізична культура» реалізується шляхом застосування комплексного підходу до вирішення навчальних, оздоровчих і виховних завдань:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей систем організму шляхом цілеспрямованого розвитку основних фізичних якостей і природних здібностей;
- збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- формування загальних уявлень про:
- фізичну культуру, її значення в житті людини, збереженні та зміцненні здоров'я, фізичного розвитку;
- історичну спадщину та сьогодення спорту;
- забезпечення оптимального для кожного учня рівня фізичної підготовленості;
- формування інтересу до використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя;
- формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- реалізація комунікативної функції фізичного виховання;
- формування морально-вольових якостей та позитивного ставлення до оточуючої дійсності.

Змістом предмета «Фізична культура» у початковій школі є рухова активність із загальнорозвивальною спрямованістю. Він спрямований на формування в учнів ключових компетентностей:

соціальних:

- здатний до співробітництва, взаєморозуміння, соціальної активності, формування фізичної культури особистості, основ здорового способу життя;

мотиваційних:

- сформовані особистісні уявлення про престижність високого рівня здоров'я та фізичної підготовленості, здатний до навчання, творчо підходить до застосування рухових дій у різних умовах;

функціональних:

- здатний до оперування знаннями про рухову активність, знаннями з історії фізичної культури та спорту, розширює руховий досвід з метою розвитку фізичних якостей і природних здібностей відповідно до вікових особливостей;
- засвоює термінологічні та методичні компетентності, які відображають низку вимог до фізкультурної діяльності, що поступово розширюється й удосконалюється.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності будуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання **вчитель визначає самостійно**, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури; Математика; природознавство; суспільствознавство (3-4 кл.), мистецтво; технології; здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю

знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма школи передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Директор школи

М.І. Савченко

Освітня програма школи II ступеня (5-9 класи)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи I-III ступенів №132 міста Києва для **5-9 класів** (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти». Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження:

для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік:

для 5-х класів – 1050 годин/навчальний рік,

для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік,

для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік,

для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік,

для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані.

Типові освітні програми, за якими розроблено освітню програму школи

Класи	Варіант Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України
5-6 класи	Додаток №1 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)
7,8б,в 9б,в,г	Додаток №10 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)
8а,9а	Додаток №8 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення:критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи</p>

		<p>його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та</p>

		<p>оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та</p>

		<p>відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу</p>

		<p>життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
--	--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу будуть екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група,

уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, що поєднують виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні будуть застосовувати на практичних заняттях і заняттях практикумах.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) передбачає обговорення ключових положень вивченого матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Заняття будуть проводитись не тільки з усім класом, алей в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу).

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма школи передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Особливості організації освітнього процесу

Школа І-ІІІ ступенів № 132 міста Києва (далі школа) – загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів з українською мовою навчання.

Всього в школі 34 класів, у них 941 учні.

У школі п'ятиденний навчальний тиждень, однозмінне навчання

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових робочого навчального плану школи.

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державних стандартів.

Відповідно Статуту школи та рішення педагогічної ради (протокол від 12.06.2018 № 8):

У 5 класі вивчається курс «Історія України» (Вступ до історії),

у 6 класі – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

У 5-7 класах передбачено викладання окремих курсів «Музичне мистецтво» та

«Образотворче мистецтво»,

у 8 -9 –х класах – інтегрований курс «Мистецтво».

у 7-9 класах продовжено вивчення німецької мови, як другої іноземної мови;

у 8-А, 9-А класах здійснюється поглиблене вивчення математики (допрофільна підготовка),

у 8-А, 9-А класах з поглибленими вивченням математики, відповідно до клопотань батьківських комітетів цих класів, у зв'язку з недопущенням перевантаження учнів, вивчення німецької мови, для всіх бажаючих, буде продовжено в позаурочний час на гуртковій роботі, за наявності педагогічних кадрів.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» школа формує з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення.

Враховуючи кадрове та матеріально-технічне забезпечення за результатами анкетування учнів та на підставі рішення методичного об'єднання вчителів фізичної культури (протокол від 25.05.2018 №4) обрано наступні модулі для вивчення предмета **«фізична культура»**: 5-9 клас: легка атлетика, баскетбол, волейбол, гімнастика, футбол;

Для недопущення перевантаження учнів та запобіганню в розкладі 9-А класу 8-го уроку, відповідно до п.2 наказу МОН України від 20.04.2018 №405 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» зменшено кількість годин для вивчення предмету «фізична культура», в цьому класі, до 2х годин.

Вивчення предмету **«Трудове навчання»** в 5-9 класах буде здійснюватись на основі навчальних програм з трудового навчання для 5 – 9 класів затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Формування змісту технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання буде здійснюватися на основі об'єктів проектної діяльності. Це надасть змогу одночасно проектувати та виготовляти один і той самий виріб за допомогою різних основних та додаткових технологій, що є особливо зручним у класах, які не поділяються на групи.

Предмети інваріантної складової робочого навчального плану, що не мають цілої кількості годин будуть викладатися протягом навчального року шляхом чергування (чисельник / знаменник).

Для недопущення перевантаження учнів за письмовим клопотанням закладів освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних шкіл тощо) та за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів можливо врахувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» та Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01.

Години фізичної культури в 1 – 11 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Відповідно до Положення про **державну підсумкову атестацію** учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року № 157/26602 учні 9 класів складають державну підсумкову атестацію у терміни, визначеними Міністерства освіти і науки України.

Навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 5-8-х класів за рішенням педагогічної ради (протокол № 8 від 12.06. 2018) проходять протягом 2018-2019 навчального року в позаурочний час, відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-61 від 06.02. 2008.

Інформація про реалізацію варіативної складової навчального плану

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

За рішенням педагогічної ради (протокол від 12.06.2018 №8):

- облік занять з курсів за вибором з «Українознавства» буде здійснюватися на сторінках класних журналів. Оцінювання - відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з «Українознавства»;
- облік занять факультативів буде здійснюватися у окремих журналах.

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, конкретизовано варіативну складову робочого плану, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, індивідуальні, групові та факультативні заняття.

За рахунок годин варіативної складової заплановано:

№	Клас	Назва	Форма узагальнення	К-сть годин	Програма
1.	5, 6-ті	Математика	Посилення навчального предмету	1	Державна програма
2.	7а,б,в, 8 б,в,г	Алгебра	Посилення навчального предмету	1	Державна програма
3.	9 б,в,г	Алгебра	Посилення навчального предмету	0,5	Державна програма
4.	8а,9а	Алгебра	Вивчення спеціалізованих навчальних предметів	3	Державна програма
5.	8а, 9а	Геометрія		1	Державна програма
6.	5а,б,в 6а,б,в 7а,б,в 8 б,в, 9 б,в,г	Українська мова	Посилення навчального предмету	0,5	Державна програма
7.	7а,б,в	Хімія	Посилення навчального предмету	0,5	Державна програма
8.	5а,б,в 6а,б,в 7а,б,в	Українознавство	Курс за вибором	1	«Українознавство. 5–11 класи» (Лист ПТЗО від 03.07.2014 № 14.1/12-Г-1058)
9.	8 а	«Синтаксис простого та простого ускладненого речення.»	Факультатив з української мови	0,5	Програми факультативних курсів з української мови Береш О.І., Гнаткович Т.Д., Ківеждій О.В., Шкурда М.І. (Лист ПТЗО від 06.04.2015 № 14.1/12-Г-214)
10.	8 б,в	«Синтаксис простого та простого ускладненого речення.»	Факультатив з української мови	1	
11.	8а,б,в	«Основи опрацювання мультимедійних даних»	Факультатив з інформатики	1	«Основи опрацювання мультимедійних даних» 7-9 класи (Лист ПТЗО від 26.06.2015 №14.1/12-Г- 178)
12.	9 б,в,г	Права людини	Факультатив з правознавства	1	Збірник навчальних програм суспільно- гуманітарного напрямку (Лист МОН від 29.08.2016 №1/11-11414)

Директор школи

М.І. Савченко

Освітня програма школи III ступеня (10 класи)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи I-III ступеня №132 для **10-х класів** (профільна середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік.

Навчальний план для 10-х класів розроблено відповідно до Державного стандарту, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2018 року. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення

		<p>невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати;</p>

		<p>прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати,</p>

		<p>коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна</p>

		<p>позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності будуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і

фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметiв та предметних циклiв; їх необхідно враховувати при формуваннi шкiльного середовища.

Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лiніями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуваннi духовного, соціального i фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченнi предмета проводяться відповідні трактовки, приклади i методи навчання, реалізується надпредметні, міжкласові та загальношкiльні проекти. Роль окремих предметiв при навчаннi за наскрізними темами рiзна i залежить від цiлей i змісту окремого предмета та від того, наскільки тiсно той чи iнший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу i роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і

внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст

окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації як правило застосовується у класах з вечірньою формою здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма школи передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Типові освітні програми, за якими розроблено освітню програму школи

10а,б	Додаток №2 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)
-------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Особливості організації освітнього процесу в школі

Школа І-ІІІ ступенів № 132 міста Києва (далі школа) – загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів з українською мовою навчання.

Всього в школі 34 класів (942 учні).

В старшій школі 4 класи: 10-х- 2 класи, 11-х- 2 класи.

У школі п'ятиденний навчальний тиждень, однозмінне навчання.

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових робочого навчального плану школи.

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державних стандартів.

За рішенням педагогічної ради протокол від 12.06.2018 №8:

В 2018-2019 н.р. в 10-А, 10-Б класах педагогічний колектив буде працювати за другим варіантом (наказу МОН від 20.04.2018 № 408 *таблиця 2*), який містить перелік базових предметів, включаючи окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів. (За модульним принципом буде реалізовано і зміст базового предмета «Фізика і астрономія». Розподіл годин між модулем фізики і модулем астрономії буде здійснюватися відповідно до навчальних програм.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту.

Із запропонованого переліку, відповідно до заяв учнів обрано одночасно два предмети в 10 і 11 класах («Інформатика»- 2 години, «Технології» -1 година).

З урахуванням можливостей забезпечити якісну реалізацію профільного навчання в старшій школі, враховуючи освітні потреби учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу в 2018-2019 н.р. обрано наступні профілі:

10- А клас- з профільним вивченням математики на базі поглибленого з 8-го класу (алгебра та початки аналізу - 6 годин; геометрія – 3 години);

10-Б клас- з профільним вивченням української мови та літератури (українська мова – 4 години, українська література – 4 години).

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, вивчаються на рівні стандарту за програмами затвердженими наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Враховуючи кадрове та матеріально-технічне забезпечення за результатами анкетування учнів та на підставі рішення методичного об'єднання вчителів фізичної культури (протокол від 25.05.2018 №4) обрано наступні модулі для вивчення предмета «фізична культура»: 10-11клас: легка атлетика, волейбол, баскетбол, футбол, гімнастика.

Предмети інваріантної складової робочого навчального плану, що не мають цілої кількості годин будуть викладатися протягом навчального року шляхом чергування (чисельник / знаменник).

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» та Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01.

Години фізичної культури в 1 – 11 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Навчальна практика та навчальні екскурсії, для учнів 10-х класів після закінчення навчального року, відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-61 від 06.02. 2008.

Інформація про реалізацію варіативної складової робочого навчального плану

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Предмети, курси за вибором, факультативи визначені школою з урахуванням інтересів і потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення. При цьому не допускається вузька спеціалізація змісту навчального процесу, оскільки основне завдання загальної середньої освіти – широка загальноосвітня підготовка учнів.

Враховуючи освітні потреби учнів залишок навчальних годин, передбачених на вивчення профільних предметів з української мови та літератури, буде використано для збільшення кількості годин на вивчення базових предметів, а саме Історії України (+0,5) , географії (+0,5) та для індивідуальних занять з математики та англійської мови.

Для недопущення перевантаження учнів за письмовим клопотанням закладів освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних шкіл тощо) та за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів можливо врахувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Директор школи

М.І.Савченко

Освітня програма школи III ступеня (11 класи)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи I- III ступеня для **11-х класів** (профільна середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», Наказу Міністерства освіти і науки України

від 20.04.2018 № 406, Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік; Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані.

Типові освітні програми, за якими розроблено освітню програму школи

11а (математичний профіль)	Додаток № 5 до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 406).
11б (універсальний профіль)	Додаток № 2 до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 406).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та

		<p>коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невенормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо);</p>

		<p>розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та</p>

		<p>способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків,</p>

		соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних

ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p>

	<p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей.

Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Естетична культура

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації як правило застосовується для вечірньої форми здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу профільної середньої освіти має передбачати досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Особливості організації освітнього процесу в школі

Школа І-ІІІ ступенів № 132 міста Києва (далі школа) – загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів з українською мовою навчання.

Всього в школі 34 класів (942 учні).

В старшій школі 4 класи: 10-х- 2 класи, 11-х- 2 класи.

У школі п'ятиденний навчальний тиждень, однозмінне навчання.

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових робочого навчального плану школи.

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державних стандартів.

За рішенням за рішенням педагогічної ради протокол від 12.06.2018 №8:

З урахуванням можливостей забезпечити якісну реалізацію профільного навчання в старшій школі, враховуючи освітні потреби учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу в 2018-2019 н.р. обрано наступні профілі:

11- А клас- з профільним вивченням математики на базі (алгебра та початки аналізу - 6 годин; геометрія – 3 години);

11-Б клас- універсального профілю; Навчальний час рівномірно розподілений між окремими предметами. Основними напрямками диференціації навчання є розширення вивчення окремих предметів, доповнення інваріантної складової навчальних планів додатковими предметами та курсами за вибором учнів, факультативами; запровадження індивідуальної форми навчання.

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, вивчаються на академічному рівні за

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Враховуючи кадрове та матеріально-технічне забезпечення за результатами анкетування учнів та на підставі рішення методичного об'єднання вчителів фізичної культури (протокол від 25.05.2018 №4) обрано наступні модулі для вивчення предмета «фізична культура»: 10-11 клас: легка атлетика, волейбол, баскетбол, футбол, гімнастика.

Предмети інваріантної складової робочого навчального плану, що не мають цілої кількості годин будуть викладатися протягом навчального року шляхом чергування (чисельник / знаменник).

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» та Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01.

Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Інформація про реалізацію варіативної складової навчального плану

Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Предмети, курси за вибором, факультативи визначені школою з урахуванням інтересів і потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення. При цьому не допускається вузька спеціалізація змісту навчального процесу, оскільки основне завдання загальної середньої освіти – широка загальноосвітня підготовка учнів.

Для недопущення перевантаження учнів за письмовим клопотанням закладів освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних шкіл тощо) та за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів можливо врахувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року № 157/26602 учні 11 класів складають державну підсумкову атестацію у вигляді ЗНО у терміни, визначеними Міністерства освіти і науки України.

Години варіативної складової передбачаються на:

- 1) збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової;
- 2) упровадження курсів за вибором;
- 3) факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Враховуючи профільне спрямування, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу та бажання учнів та відповідно до рішення педагогічної ради протокол №8 від 12.06.2018

Розподіл годин варіативної складової в 11 класах

№	Клас	Назва	Форма узагальнення	К-сть годин	Програма
13.	11а,б	Українська мова	Посилення навчального предмету	1	Державна програма
14.	11б	Історія України	Посилення навчального предмету	0,5	Державна програма
15.	11 а	Стилістика сучасної української мови	Факультатив з української мови	0,5	Програма факультативного курсу «Стилістика української мови. 10-11 класи» (автори Авраменко О.М., Чукіна В.Ф.) (Лист ПТЗО від 02.07.2013 N 14.1/12-Г-260)

16.	116	Факультатив з географії «"Політична географія" 10 (11) класи (17 год.) (укладачі: Лешкевич В.В., Лешкевич А.П.)	Факультатив з географії	0,5	Збірник програм курсів за вибором та факультативів «Географія» у 2 частинах (упорядник Гільберг Т.) «"Політична географія" 10 (11) класи (17 год.) (укладачі: Лешкевич В.В., Лешкевич А.П.) (Лист МОН від 10.08.2016 № 1/11-10921)
-----	-----	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------	-----	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Директор школи

М.І. Савченко

**Навчальний план
1-А, 1-Б, 1-В, 1-Г класів
з українською мовою навчання**

Освітня галузь	Предмет	Кількість годин	
		Тиждень	Рік
<i>Інваріантний складник</i>			
<u>Мовно-літературна:</u> Українська мова і література	Навчання грамоти	7+1	350
Іншомовна	Англійська мова	2	
Математична	Математика	4	140
Природнича	Я досліджую світ	3	105
Громадянська й історична			
Соціальна, здоров'язбережувальна			
Технологічна	Дизайн і технології	1	35
Мистецька	Мистецтво	2	70
Фізкультурна*	Фізична культура	3	105
Усього		20+3	805
<i>Варіативний складник</i>			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	35
Загальнорічна кількість навчальних годин		23	805
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня		20	700
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	805

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Директор школи

М.І.Савченко

**Навчальний план
2-4 класів
з українською мовою навчання**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		2-А, Б, В	3-А,Б,В	4-А,Б,В
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7+1	7+1	7+1
	Англійська мова	2	2	2
Математика	Математика	4+1	4+1	4+1
Природознавство	Природознавство	2	2	2
Суспільствознавство	Я у світі	-	1	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура*	3	3	3
Усього		22+3	23+3	23+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2	2
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		22	23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		25	26	26

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І. Савченко

Навчальний план для 5 -6 класів

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5а,б,в,г	6а,б,в
Мови і літератури	Українська мова	3,5+0,5	3,5+0,5
	Українська література	2	2
	Англійська мова	3	3
	Зарубіжна література	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1
	Всесвітня історія	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Математика	Математика	4+1	4+1
Природо-знавство	Природознавство	2	-
	Біологія	-	2
	Географія	-	2
Технології	Трудове навчання	2	2
	Інформатика	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура*	3	3
Разом		25+3	28+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2	2
Курс за вибором «Українознавство»		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31
Всього (без урахування поділу класів на групи)		29	32

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І. Савченко

**Навчальний план
для 7а,б,в, 8 б,в, 9б,в,г класів**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7а,б,в	8 б,в	9 б,в,г
Мови і літератури	Українська мова	2,5+0,5	2+0,5	2+0,5
	Українська література	2	2	2
	Англійська мова	2	2	2
	Німецька мова	2	2	2
	Зарубіжна література	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Алгебра	2+1	2+1	2+0,5
	Геометрія	2	2	2
Природо-знавство	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5+0,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура*	3	3	3
Разом		31+3	31+3	32+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	2	1
Курс за вибором «Українознавство»		1	-	-
Факультатив з інформатики «Основи опрацювання мультимедійних даних» (35 год.)		-	1	-
Факультатив з української мови «Синтаксис простого та простого ускладненого речення» (35 год.)		-	1	-
Факультатив з правознавства «Права людини»		-	-	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		35	36	36

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І. Савченко

**Навчальний план для 8а, 9а класів
з поглибленим вивченням математики**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		8а	9а
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Англійська мова	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	-	1
Мистецтво	Мистецтво	1	1
Математика	Алгебра	2+3	2+3
	Геометрія	2+0,5+0,5	2+1
Природо-знавство	Біологія	2	2
	Географія	2	1,5
	Фізика	2	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура*	3	2
Години на вивчення спеціалізованих навчальних предметів, курсів		3,5	3
Разом		31,5+3	33+2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1,5	--
Факультатив з української мови «Синтаксис простого та простого ускладненого речення» (17)		0,5	-
Факультатив з інформатики		1	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		36	35

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І. Савченко

Навчальний план для 10-а, 10-б класів

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10 А (з профільним вивченням математики)	10 Б (з профільним вивченням української мови та літератури)
Українська мова	2	4
Українська література	2	4
Зарубіжна література	1	1
Англійська мова	2	2
Історія України	1,5	1,5 + 0,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	2
Математика	-	3
Алгебра і початки аналізу	6	-
Геометрія	3	-
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1,5 + 0,5
Фізика і астрономія	3	3
Хімія	1,5	1,5
Фізична культура*	3	3
Захист Вітчизни	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети:		
Інформатика	2	2
Технології	1	1
Базові предмети	27	27
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	6	6
Індивідуальні заняття з математики	---	1
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	36	36

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І.Савченко

Навчальний план для 11а, 11б класів

Навчальні предмети	11А Математичний профіль	11Б Універсальний профіль
Українська мова	1+1	2+1
Українська література	2	2
Англійська мова	3	3,5
Зарубіжна література	1	2
Історія України	1,5	1,5+0,5
Всесвітня історія	1	1
Економіка	1	1
Людина і світ	0,5	0,5
Художня культура	0,5	0,5
Алгебра	5	3
Геометрія	4	2
Астрономія	0,5	0,5
Біологія	1,5	1,5
Фізика	3	3
Хімія	1	2
Екологія	0,5	0,5
Технології	1	1
Інформатика	2	2
Фізична культура*	2	2
Захист Вітчизни	1,5	1,5
Разом	34,5	34,5
Додатковий час на поглиблене вивчення предметів, введення курсів за вибором, факультативів	0,5	0,5
Факультативи з української мови «Стилістика сучасної української мови» (17 годин)	0,5	--
Факультатив з географії «Країни Європи на політичній карті світу» (17 годин)	--	0,5
Гранично допустиме навантаження на учня:	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	35	35

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор школи

М.І. Савченко